

Poštuna placana pri pošti 6101 KOPER * CAPODISTRIA * TISKOVINA * NDP

Občasnik Gledališča Koper in Obalnih galerij Piran
Letnik XIX | Stevilka 4 | Oktober 2021
Brezplačni izvod | ISSN 1854-0449

Premiera
v Gledališču Koper

Laponska

Nenni Delmestre
Hoja po robu med
komedijo in dramo

Helena Šukljan
Cepljeni proti
iskrenosti

Podeljeni tantadruji

Cristina Clemente,
Marc Angelet

Laponska

(Lapònia, 2018)

Prevajalka

Marjeta Drobnič

Avtorica narečne priredbe

Patrizia Jurinčič Finžgar

Režiserka

Nenni Delmestre

Scenografka, kostumografka

in glasbena opremljevalka

Lina Vengoechea

Lektor

Martin Vrtačnik

Lektorica za narečje

Patrizia Jurinčič Finžgar

Oblikovalec svetlobe

Jaka Varmuž

Asistentka režiserke

Renata Vidič

Igralci

Monika **Urška Taufer /
Tjaša Hrovat**

Robi **Luka Cimprič**

Olavi **Rok Matek**

Nela **Nika Rozman**

Tonski tehnik **Martin Belac / Alen Kump,**

lučni tehnik **Vid Prinčič,** videotehnik

Amar Ferizović. Tehnični vodja

Ivo Štokovič. Maskerka **Sara Longar.**

Odrski tehnik **Vasja Bradač.** Gardero-

berka **Anja Ukovič / Karolina Rulofs.**

Sceno je izdelal odrski mojster

Franc Krampešek.

Premiera

29. oktobra 2021 v Gledališču Koper

Predstava nima odmora.

Sezona 2021/2022

Uprizoritev 1

Hoja po robu med komedijo in dramo

Pogovor z **Nenni Delmestre**, režiserko komedije *Laponska*

Začniva pogovor tam, kjer se začne tudi naša komedija – pri razkritju resnice o Božičku. Kako se vi spominjate trenutka, ko ste izvedeli, da Božiček ne obstaja in da so darila, za katera ste Božička prosili v pismu, kupili vaši starši? Vas je resnica prizadela?

Doma smo od nekdaj obhajali božič, svete tri kralje, sv. Nikolaja in sv. Lucijo, ki so nam, takrat še otrokom, prinašali darila, medtem ko Božička, o kakršnem je govora v naši komediji, nismo poznali. Darila – pridnim otrokom kakšno malenkost, manj pridnim kos oglja – nam je nosila sv. Lucija, na božični večer pa nas je obdaroval Jezušček, ki nam je darila položil pod blazino. Otroci smo si ga predstavljali kot sveto, nadnaravno bitje, poosebljenje dobrote, topline in starševske ljubezni, Božiček ali Dedek Mraz pa je bil le v simpatičnega starčka z belo brado preoblečen sodelavec mojih staršev v podjetju, v katerem sta bila zaposlena, in za katerega smo vedeli, da le igra dobrega moža. Trenutka, ko sem spoznala, da Jezušček ne nosi daril, se ne spominjam več. Vem le, da spoznanje ni bilo boleče, da je šlo za naraven prehod iz iluzije v realnost, v kateri starši otroka zato, ker je bil dober in plemenit, v imenu Jezuščka nagradijo.

Plaz, ki ga v komediji sproži štiriletna Aina, med starši obeh otrok zaneti medsebojno obtoževanje in burno razpravo o tem, ali je bolje živeti v laži ali za vsako ceno slediti resnici; v nadaljevanju pa odpira nove in nove teme. Katerim uprizoritev namenja največ pozornosti?

Laponska je komedija z ostrimi rezili, ki zarežejo v intimne družinske odnose in vzgojo otrok ter v predsodke severne Evrope do

njenega juga in obratno; predvsem pa je komedija, ki obravnava vzgojo otrok in njihovo pravico do otroštva. V času, ki nas vsakodnevno bombardira z brutalnimi dejstvi, številom mrtvih, okuženih in večnim strahom, se namreč postavlja vprašanje, ali naj otroke prisilimo, da bodo v življenju sprejemali dejstva razumsko, ali pa jim dovolimo živeti v iluziji in domišljiji, potrebnima zato, da bodo v svojem razvoju prebrodili nekatere ovire in se pozneje izoblikovali v ljudi z domišljijo. Če namreč otroku »odvzamemo« domišljijo, v njem ubijemo upanje, da je svet lahko tudi drugačen in lepši. Prav proti temu se bori Monika, eden od likov v komediji; bori se za pravico otrok do otroštva, do iluzij in domišljije, do vere v nekaj dobrega, kjer bo otrok nagradjen za svoja dobra dejanja, zato je vprašanje, kako v današnjem svetu vzgajati otroke, ključna tema komedije.

Je treba najprej vzgojiti starše? Oba starševska para, tako primorski kot finski, v svojem ravnanju, prepirih in dokazovanjih, kdo ima prav, mestoma dajeta vtis nedoraslosti situaciji?

S scenografijo in kostumografijo uprizoritve, Lino Vengoechea, sva dolgo razmišljali o kontekstu prostora komedije ter prišli do sklepa, da svet *Laponske* zapolniva z otroškimi igračkami in rekviziti. Najprej zato, ker majhen otrok v celoti zavzame življenjski prostor staršev (tisti, ki imajo majhnega otroka, vedo, da ta iz urejenega stanovanja lahko v kratkem času naredi »štalo«), pa tudi, ker sta oba starševska para, predvsem primorski, v argumentiranju Božičkovega obstoja včasih prav infantilna in zato tudi komična. Njihova pre-

rekanja o tako resnih vprašanjih, kot je to, ali otroku povedati resnico, vodijo v absurde in komične situacije, smešne same po sebi. Oba para sta, kot se za komedijo spodobi, nekoliko posebna; prvi nekoliko infantilen, drugi pa nekoliko »premaknjen« v vztrajanju pri dokazovanju in razlagi krutih resnic, na primer pojasnjevanju otroku, kaj pomeni smrt; tak pogovor je seveda morbiden, a toliko bolj smešen, saj je namenjen štiriletni Aini.

Po začetnem prepiru zaradi Božička na dan prirejo zamolčane resnice in laži, tako med sestrama kot med zakonci. So Monika in Robi ter Olavi in Nela zadi tega, ker niso sposobni premostiti svojih frustracij, se odpreti in zaživeti tako, kot si želijo, vredni pomilovanja ali obsojanja?

Avtorja komedije, Katalonca Cristina Clemente in Marc Angelet, odločitev prepuščata gledalcu, sama sta do svojih likov namreč zelo prizanesljiva, tudi takrat, ko je Olavi pripravljen otroku povedati resnico o Božičku, ne pa resnice o očetovstvu. Pisca ga »varujeta« do te mere, da se Olavi lahko brani z besedami, da teh dveh »resnic« ne gre primerjati in da otrok pri štirih letih resnice o tem, kdo je njegov biološki oče, še ni pripravljen sprejeti. Gledalec bo Olavijev argument morda sprejel kot lice-merje, a avtorja komedije v odnosu do otroka pokazeta veliko modrosti. Je mar pomembno, kdo je tvoj biološki oče, če te ima ta »oče« rad, te vzgaja, ti daje vse, kar lahko. Sama verjamem, da smo civilizacijsko prišli do spoznanja, da je oče pravzaprav tisti, ki vzgaja otroka. Olavija zaradi tega ne moremo obsojati.

Tik pred koncem odločitev sprejme Nela, ki pove, da bosta z Olavijem mali Aini razkrila najbolj varovano družinsko skrivnost. Se takšna odločitev ne zdi nekoliko egoistična – rešiti se bremena, s tem da ga preložiš na otroška ramena?

Odlločitev za tak korak je egoistična, in prav zaradi tega sem prepričana, da mora to vprašanje v uprizoritvi ostati odprto. Gledalcu ni treba vedeti, kaj se bo zgodilo, ko bo padla zavesa, in prav tako mu ni

treba deliti nasvetov, kako naj v takšnem primeru ravna. Gledališče navadno ne daje odgovorov, ampak postavlja vprašanja.

Eno je, če otroku zamolčiš, da nisi njegov biološki oče, nekaj drugega, če se partnerju na primer ne upaš priznati, da Finska ni tako prijetna za življenje in želiš domov na Primorsko; da se bojiš partnerju priznati, da v postelji želiš nekaj več ... Tudi molk je laž. Lažemo sebi in drugim zato, da lažje živimo?

Laži imajo različne obraze in eden od njih je tudi molk. Ljudje se v nekem trenutku različno odzovemo na resnico, zato ta ni vedno najboljši način za komunikacijo. Molčati pomeni lagati v situaciji, ko nekdo od nas zahteva pošteno stališče, molčati pomeni konformizem.

Konec je, kot se za komedijo spodobi, spraven. Bo morebitna selitev s hladnega severa Evrope osrečujoča tudi za Olavija, ne le za Nelo? Se bo Olavi sposoben spremeniti, prilagoditi sredozemskemu duhu?

To je kjučno vprašanje, odgovor nanj pa je po mojem mnenju zelo preprost – to lahko naredi le ljubezen. Človek se zaradi nje lahko prilagodi novemu okolju in novemu načinu življenja. Če bi obstajalo nadaljevanje komedije, *Laponska II*, bi Olavi morda

lahko vplival tudi na primorsko vejo družine, v najbolj optimistični različici pa bi se sredozemska in skandinavska kultura prepletli in družini bi druga od druge izluščili le najboljše.

Je severni sij, ki pod čarobnim plaščem svetlobe združi družini, napoved dokončnega primorsko-laponskega premirja in sprave?

Tudi to vprašanje ostaja brez odgovora. Severni sij nas lahko prevzame s svojo lepoto, pravljичnostjo in čarobnostjo, lahko nas navduši kot naravni pojav in celo vpliva na naše razpoloženje, še vedno pa ostaja iluzija, ki ima za osnovo povsem fizikalne zakone. Tako kot je severni sij le privid, bosta tudi zakonska para – četudi nista skoparila z besedami in sta si izrekla prav vse – še naprej živela v mehurčku utvar, razkrivanje resnic o očetovstvu in reševanje trenj med zakoncema pa bosta za nedolichen čas prestavila v prihodnost. Čarovnija severnega sija obe družini nagovarja drugače: severni sij ne traja večno, zato morata družini izkoristiti trenutek pomiritve, trenutek, v katerem resnica o Božičku in biološkem očetovstvu ni več pomembna, še manj pa prihod soseda Gunterja, preoblečenega v svetega moža. Severni sij jim sporoča, naj se vsaj na božični večer, ki ga

zahodna civilizaciji povezuje s pozitivnim razmišljanjem, upanjem, ljubeznijo in kontemplacijo, posvetijo svojim družinam in se pod vplivom naravne lepote ponovno povežejo kot prava družina.

Ko govoriva o *Laponski*, govoriva o komediji, a vendar: gre za komedijo, dramsko komedijo ali komično dramo?

Žanrsko je *Laponska* komedija, zaradi resnosti tem, ki jih obravnava, pa je lahko tudi dramska komedija ali komična drama, predvsem pa je hoja po robu med komedijo in dramo. Po tej poti je treba stopati zelo previdno, saj se hitro zgodi, da zdrsneš v težko dramo in patetiko na eni strani, v karikaturu in šalo na drugi. Če sem se odločila za hojo po robu, pomeni, da poskušam skupaj z igralci v dramskost dogajanja vnesti nekaj komičnosti in v komedijskost dogajanja nekaj dramskosti, pri tem pa – in to je najtežje – ohraniti verodostojnost.

H komičnosti zagotovo pripomore narečna priredba besedila, ki španski del družine izvirnika ponaši in ga s »primorščino« preseli v slovensko Istro. Zakaj odločitev za jezikovno priredbo?

Kaj komedija s tem pridobi?

Za narečni govor se nisem odločila zato, ker bi želela na oder postaviti »komedijo jezika«, komedijo torej, v kateri bi jezik

para prihajata, zabrisane. Z odločitvijo za primorščino se bolj približam izvirnemu besedilu, predvsem pa temperamentu, ki je značilen za sredozemske narode – kričavosti, vzkipljivosti, impulzivnosti ...

Čeprav avtorja v komediji enakovredno obravnava prednosti in slabosti finske in sredozemske vzgoje, načina in vrednotenja življenja, ne moreta skriti, da sta bolj naklonjena slednjim. Ste kdaj pomislili, kako bi to komedijo na odru sprejeli Skandinavci?

Ne vem, bilo pa bi vredno poskusiti. Moja izkušnja s splitske uprizoritve *Laponske* je, da so se gledalci v prizorih, v katerih Olavi kritizira ali smeši naš sredozemski način življenja, zelo smejali na svoj račun. Bi se tudi Finci? Zagotovo! Morda le drugače in morda v prizorih, ki se nam zdijo manj smešni. Finci so duhoviti ljudje, le njihov humor je drugačen, za nas bolj bizaren in grob.

V vašem režiserskem opusu najdemo večinoma sodobno dramsko pisanje, ki sega tako v polje dramskega kot komičnega. Ko režirate v Gledališču Koper, se odločate pretežno za komični žanr. Zakaj?

Moja zadnja predstava v koprskem gledališču, *Za blagor vseh ljudi*, ni bila niti najmanj komična, toda verjamem, da je smeh

postanejo manj travmatični. Verjamem, da je humor rešitev za življenje!

***Laponsko* ste konec leta 2019 režirali tudi v Hrvaškem narodnem gledališču v Splitu in za njeno režijo sredi letošnjega oktobra dobili nagrado. Ni nenavadno, da režiserji dvakrat, celo trikrat v karieri režirajo isto dramsko besedilo, a med eno in drugo uprizoritvijo ponavadi pretečejo leta ...**

V svoji karieri sem režirala okoli 80 uprizoritev, vendar le trikrat isto dramsko besedilo, po izkušnji z *Laponsko* pa vem, da tega ne bom naredila nikoli več. Razlog je preprosto: med eno in drugo uprizoritvijo bi morala preteči leta, morda desetletje in več, dovolj, da bi besedilo lahko »brala« z drugega zornega kota. Ker pa gre pri *Laponski* za dobro napisano komedijo in ker dobro poznam koprski gledališki ansambel, sem svoji dragi prijateljici Katji Pegan, s katero sodelujem že dve desetletji, želela ponuditi predstavo, za katero vem, da bo pri koprskem občinstvu dobro sprejeta.

■ **Miha L. Trefalt**

Foto: Jaka Varmuž

prevzel funkcijo lika, temveč zato, da bi poudarila nasprotje in razlike med temperamentnim, kričavim, prvobitnim, ležernim jugom Evrope in njenim zadržanim, pregovorno čustveno hladnim severom; če bi oba para na odru govorila v splošno pogovornem jeziku, bi bile kulturološke razlike med paroma oziroma državama, iz katerih

rešitev tudi v najtežjih situacijah, če se le znamo smejati sami sebi. Prepričana sem, da tudi k resnim vprašanjem – naj gre za intimno, družinsko, družbeno ali politično področje – lahko pristopimo s humorjem. Če se znamo ob tem še nasmejati, to pomeni, da znamo do problema vzpostaviti distanco, s katero tudi medsebojni odnosi

Foto: Jaka Varniš

Laponska – dežela snega, mraza, nenehnih zim, dežela, v kateri za pomlad štejeta »zadnja dva tedna zime«, ko se »sonce prikaže in sneg stopi«. Laponska – dežela severnih jelenov, Božička, severnega sija ... dežela čarovnije. Laponska – dogajalni prostor v istoimenskem dramskem besedilu Cristine Clemente in Marca Angeleta: *Laponska* (2018).

Dežela na severu Skandinavije, ki zajema dele Norveške, Švedske, Finske in Rusije, je izbrana za kraj dogajanja in celo naslov dramskega besedila, ki za izhodišče vzame vprašanje o ustreznosti

uničila otroštvo.« Replika jasno nakazuje na povod za napetost, ki se bo (nujno) zgodila med paroma. Večer se razvija v pričakovanu smer kritiziranja drugačnega pogleda na vzgojo in slabe volje zaradi izdane »skrivnosti«, toda pogovor preseže začetno težavo. Je le nekakšen trenutek, ki sproži serijo obtoževanj na račun navad, vedenja ter načina življenja, ki načeloma temelji na stereotipih druge kulture in iz njih tudi izhaja.

Olavi si tako privoščijo izjave, kot so: »Vi kričite za vsako figo. Tukaj zelo redkokdaj kdo zakriči, pri vas pa kričite ves ljubi dan.«

Cepljeni proti iskrenosti

laži za ustvarjanje lepšega (čarobnega) življenja oz. vsaj dela življenja: otroštva. Razsežnost Laponske se giblje med 320.000 in 350.000 kvadratnih kilometrov. So to meje laži ali seže dlje?

V božičnem času se v na videz idilični deželi na skrajnem severu Evrope združita (trčita) dve družini: dve sestri, vsaka s svojo družino. Primorka (v izvorniku Španka) Monika se z možem Robijem in sinom Martinom odloči obiskati svojo sestro Nelo, njenega moža – Finca, zaradi katerega se je preselila iz Slovenije – Olavija in hčerko Aino. Motivacija za obisk je v osnovi preprosta: Monika in Robi želita svojemu sinu pričarati kar se da lep božič v Božičkovi deželi, kar Monika tudi pove: »Je star komi pet let! In ima pravico doživeti še vsaj ene par Božičev, polnih iluzij.« Želja po obisku družine (mimogrede: prvi obisk sestrine družine na Finskem) skozi celotno dramsko dogajanje deluje, kot da je drugotnega pomena.

NELA: Ampak kaj točno mu je Aina povedala?

OLAVI: Resnico: da Božička ni, da so to starši.

Že prvi repliki drame bralca postavita v samo jedro izhodiščnega zapleta: štiriletna Aina pove svojemu bratrancu, da Božiček ne obstaja, da darila v resnici kupijo in pod smrečico postavijo starši. Nela v nadaljevanju dialoga svojemu možu pravi: »In pripravi se, ker bova nocoj morala večkrat slišati, kako je najina hči Martinu

ali »Države imajo svojo genetiko, ne? In vi ste vzgojeni v državi, kjer sta prevara in laž temelj družbe.« in »Tukaj je to zelo grdo. Tega ne delamo. Ampak nič hudega, pač drugačen pogled na svet.«, zatem, ko obsodi Robija, kako se je glasno hvalil, da mu je trgovka vrnila preveč drobiža. Robi je na tem področju nekoliko skromnejši, vendar lahko tudi pri njem zaznamo obsojanje na podlagi stereotipa: »Ben, lahko da ste boljši od nas, kar se tiče depresije in samomorov, ma v smučarskih skokih smo boljši mi.«

Severni sij ali *aurora borealis* nastane s tem, ko električno nabiti delci magnetosfere pridejo v stik (trčijo) z Zemljinim ozračjem in tam reagirajo ter posledično zasvetijo.

Enodejanko, v kateri čas teče kronološko in neprekinjeno, lahko beremo kot utrinek njihovega skupnega večera, v katerem se izrisuje vedno aktualno vprašanje: ali je možno, da sta dva (oba) diametralno nasprotna pogleda na svet »pravilna«. V besedilu se odpira še veliko drugih (pod)tem o laži, resnici, morali, vzgoji itn., ki so vse združene pod krovno vprašanje teksta.

Na eni strani imamo družino, ki se je že v času nosečnosti »odločila, da hčerki nikdar ne bova govorila, da je Božiček resnična oseba,« kot pove Nela, in da bo njun pristop racionalna razlaga vsakega pojava. Ko se ob tem drugi par sprašuje, kako sta hčerki razložila, kdo je človek z brado in debelim trebuhom, če ga je slučajno videla, imata Nela in Olavi že pripravljen odgovor.

NELA: Pojasnila sva ji, da je moški v kostumu, ker upodablja lik. Kot liki, ki jih je z nama videla v gledališču.

OLAVI: Da je to igra, ki jo starši pripravijo za svoje otroke, ampak da nama ne ugaja, ker se nama ne zdi etično, da bi jo slepila.

Po drugi strani pa starša, ki taki iskrenosti do otroka nasprotujeta in se sklicujeta na tradicijo ter čarobnost obiska Božička. Monika njun način vzgoje zagovarja s: »Čem, da bi imel iste metuljčke v trebuhu, kukr sen jih imela jaz ku otrok na dan Božiča in ki jih nisen čutla več, dökler nisen dobila otroka. Čem, da verjame, da na svetu obstaja anka čarovnija. Ja, čarovnija. Da ni vse racionarno, oprijemljivo.«

Vidimo, da gre za popolno nasprotje v dojemaju tako preproste stvari, kot je Božiček in njegov resničen obstoj, ki pa na otroka izjemno močno vpliva. Vprašamo se lahko, ali ima kateri par bolj prav in drugi manj oz. ali ima en par prav in je drugi v zmoti. Odgovor je jasen: težko bi razsodili v prid nekoga, zato njihovo argumentirano, a pasivno-agresivno izmenjevanje mnenj ne temelji na ničemer in je že v sami osnovi nesmiselno. Vleči na eno stran, z zavedanjem, da druge ne boš premaknil, je Sizifovo delo. Zakaj potem, kljub temu da se zavedamo nesmiselnosti, še vedno vztrajamo in želimo kotalečo se skalo spraviti na vrh gore? Odgovor je najbrž v samem bistvu človeka, ki ves čas svojega bivanja teži k »vedno imeti prav«, k »moja resnica je edina resnica«, in nenazadnje k želji po »biti Bog«. Vidimo, da gre za antropocentričen v najožjem pomenu besede.

Otroka sta zgolj izhodišče; v besedilu sta prezentna, ampak samo kot zvoki iz druge sobe. To odločitev lahko sicer razumemo popolnoma praktično (težko je poiskati otroka, ki bi sledila ritmu profesionalnega gledališča, prav tako lahko odrasel človek, ki igra otroka, na oder hitro prinese znake in pomene, ki vsebini morda ne bi ustrezali), gre pa tudi za smiselno konceptualno odločitev, iz katere preberemo, da sta otroka še najmanjša težava za nespoznanje med paroma, da sta samo orodje s katerim argumentirajo vsak svoja (v njihovih očeh edino pravilna) prepričanja. Tako otroka zelo hitro postaneta drugotnega pomena in v ospredje vedno bolj jasno stopajo štirje protagonisti, vsak s svojimi pogledi na svet, vsak s svojimi lažmi. Izdaja skrivnosti oz. razkritje neresnice

o (ne)obstoju Božička pripelje do tega, da se tudi med štirimi liki razkrijejo skrivnosti, ki so bile dlje časa potlačene. Skrivnosti, ki presegajo razsežnost Laponske. Največji preobrat v tem kontekstu opazimo pri Olaviju, ki za svojimi zelo eksplicitno izraženimi načeli o resnici in laži (»Resnica nas bo osvobodila.«) pred hčerko skriva največjo laž (zaradi neplodnosti ni njen biološki oče), ki izhaja iz njegove lastne bolečine. Tudi na videz načelen mož ima kriterije za odstopanje od lastne načelnosti, kar Monika strne v: »Resnice ne bolijo, dökler te ne primejo na živo.«

Na Laponskem trčita dve družini, dva pogleda na svet, na vzgojo, ki sta ves večer v pričakovanju trka električno nabitih delcev magnetosfere in Zemljinega ozračja.

OLAVI: Ko delci trčijo, povzročijo čaroben UČINEK. Pazite na ta pomenski odtенок, ker gre za nekaj čisto drugega. Čarovnija kot takšna dejansko sploh ne obstaja.

MONIKA: Sigurno da obstaja.

OLAVI: Vse, kar naj bi bilo čarovnija, je v resnici samo čarobni učinek.

Kljub vsem nasprotujočim si pogledom na svet, deluje, kot da severni sij ob svojem pojavu zbanalizira vse probleme. Zagotovo pa združuje oboje – fizikalno in fantastično razlago nastanka – s čimer nezavedno in metaforično (z)druži oba para in zbriše vsa dotedanja nesoglasja. Ob trku delcev v vesolju se notranja vesolja likov umirijo in zavladava čarobnost sobivanja.

Ali je konec besedila srečen? Težko bi ga definirali, a dejstvo je, da severni sij ne traja večno in se trk iz vesolja hitro spet preseli na zemljo. Njihova zgodba in nasprotujoča si mnenja se bodo nadaljevali tudi po odprto zastavljenem koncu besedila. Morda je pomembno le to, da so doživeli trenutek, ko so delci trčili in ...

NELA: Glejte ta sijaj, saj to je prava ...

MONIKA: Čarovnija.

Čarovnija tega, da skupaj občudujejo čudovit pojav, na katerega gledajo popolnoma drugače, vendar jih njegova lepota združuje. Naj čarovnija traja. Vsaj za trenutek. Vsaj za hip.

■ **Helena Šukljan**

Cristina Clemente (1977)

Katalonska dramatičarka, scenaristka in režiserka. Po diplomu iz gledališke režije in dramaturgije na Gledališkem inštitutu v Barceloni se je izpopolnjevala v tamkajšnjem gledališču Sala Beckett, najpomembnejšem gledališkem laboratoriju za mlade dramatike in režiserje, kjer je obiskovala seminarje in delavnice priznanih dramatikov, režiserjev in gledaliških pedagogov (Sergi Belbel, Carles Batlle, Javier Daulte, Xavier Albertí idr.).

Med njena najpomembnejša dela, med katerimi jih je nekaj tudi sama krstno režirala, se uvrščajo zgodnje igre *Paradise Band*, *Marc in Paula* (*Marc i Paula*), *Cepelin* (*Zèppelin*), *Radi bi šli na Tibidabo* (*Volem anar al Tibidabo*), za katerega je leta 2009 prejela nagrado kritikov za obetavnega mladega dramatika, ter *Velika noč Lurdes G* (*La gran nit de Lurdes G*), ki je nastala v soavtorstvu s Josepom Mario Mirójem in bila prav tako nagrajena (nagrada Lluís Solà, 2008). Omenjenim sledijo še *Najboljše delo katalonskega gledališča* (*La millor obra del teatre català*), *Nočni program Radia 2.0* (*Nit de ràdio 2.0*), *Naša domača Liga prvakov* (*La nostra Champions particular*), *Družinski parlament* (pri nas je bila komedija uprizorjena na odru MGL v sezoni 2016/17) in *Očala za opazovanje polnilnikov* (*Les ulleres per mirar carregadors*), zmagovalno besedilo na katalonskem dramskem turnirju na festivalu Temporada Alta 2018. Tistega leta je skupaj z Marcom Angeletom napisala tudi komedijo *Laponska*, tej pa sta do danes sledili še *Bolečine* (*Dolors*, soavtorstvo Eulàla Carrillo in Sergi Belbel) in *Zob pod blazino* (*Una dent sota el coixí*).

Kot scenaristka sodeluje s produkcijskima hišama (TV3, Antena 3), njen scenarij za film *Eva* (soavtor Sergi Belbel) pa je bil nominiran za najprestižnejšo špansko filmsko nagrado Goya. ■

Marc Angelet (1977)

Katalonski dramatik, scenarist, režiser in igravec. Po študiju na različnih igralskih šolah v Barceloni in diplomu iz gledališke režije in dramaturgije na barcelonskem Gledališkem inštitutu je leta 1998 ustanovil svojo prvo gledališko skupino Estríp-Tríst, s katero je uprizoril svoja zgodnja dramska besedila. Ob pisanju za gledališče je kmalu začel poučevati dramsko igro, pripravljati in voditi delavnice dramskega pisanja ter sodelovati z radijskimi postajami. Leta 2006 je ustanovil še drugo gledališko skupino La Guapa Teatre, v kateri je kot režiser krstno uprizoril šest svojih iger. Kot avtor besedil in režiser sodeluje tudi z drugimi gledališči in festivali, kjer režira dramske, gibalne pa tudi glasbene predstave.

Je (so)avtor 30 dramskih besedil in gledaliških scenarijev, med katerimi so, četudi neuprizorjeni, nagrajeni. Najpomembnejši: *The Bridge's Blues* (soavtor Artur Rodríguez), *Vsi žarki gredo v nebo* (*Totes les bigues van al cel*, soavtor Artur Rodríguez), *G8: Zaprta vrata* (*G8: Porta tancada*, soavtorja Pau Carrió in Artur Rodríguez), *S.O.A: Dictator's School*, *Call Center*, *Mcbeth s sirom* (*Mcbeth con queso*), *Božična večerja* (*Sopar de Nadal*), *Genius*, *Black Box*, *Old Records* (soavtor Jordi Silva), *Biograf* (*El biògraf*), *Voyager*, *Trashedies*, *Vzneseni* (*Els eufòrics*), *4Carmen: avtopsija* (*4Carmen: autòpsia*, več avtorjev), *Dež* (*Pluja*, soavtorji Guillem Albà, Clara Peya, Andreu Martínez), *Lifespóiler* (soavtor Alejo Levis), *11 prínceps* (*11 načel*), *Nesmrtni* (*Immortal*, soavtor Alejo Levis), *Laponska in Mili KK* (soavtor Jumon Erra).

Marc Angelet je danes profesor igre, dramskega pisanja in scenaristike; kot scenarist sodeluje s TV3, dramsko igro poučuje v barcelonski šoli za scenske umetnosti Aules in v Gledališkem kolegiju, scenaristiko pa na visoki šoli za kinematografijo in avdiovizualno umetnost v Barceloni (ESCAC). ■

Jugoslavija, moja dežela

V novi sezoni že šest festivalskih nagrad

Nova dramatisacija Vojnovičevega romana Jugoslavija, moja dežela, ki je svoj krst najprej doživela v Prijedoru (BiH), konec julija pa tudi v Kopru na 28. Primorskem poletnem festivalu, se je na začetku nove sezone uvrstila v tekmovalni program dveh festivalov in dvakrat tudi zmagala; skupaj pa osvojila kar šest nagrad.

Prvi septembrski konec tedna se je s podelitvijo nagrad v Jajcu končal jubilejni 40. Gledališki festival BiH (Pozorišne/Kazališne igre BiH), na katerem se je v enajstih festivalskih dneh zvrstilo 10 predstav v produkciji desetih bosansko-hercegovskih gledališč in njihovih soproducentov, žiriji – tako strokovna kot žirija občinstva – pa sta skupaj podelili 13 nagrad.

Strokovna žirija, ki so jo sestavljali teatrologinja dr. Tina Laco, dramska igralka Irina Dobnik ter pisatelj in kritik Elvis Ljajić, je soglasno sklenila, da uprizoritvi v režiji Marka Misirača in v soprodukciji gledališč iz Kopra in Prijedora dodeli kar štiri nagrade: dramska igralka Miljka Brđanin in Boris Šavija sta prejela nagradi za igro, Marko Misirača za režijo, uprizoritev pa je prejela nagrado za najboljšo predstavo v celoti.

Omenjenim nagradam smo le dva dni pozneje dodali še dve. Na 8. Ambientalnem gledališkem festivalu Novi tvrđava teatar v srbskih Čortanovcih, na katerem so se gledališča iz Srbije, Bosne in Hercegovine, Romunije in Slovenije predstavila s petimi predstavami, je festivalska žirija, ki so jo sestavljali književnik Laslo Blašković, igralka Jovana Balašević in literarna prevajalka dr. Ivana Đurić Paunović, uprizoritvi *Jugoslavija, moja dežela* dodelila nagrado za najboljšo predstavo v celoti, dramskemu igralcu Borisu Saviji pa nagrado za najboljšo moško vlogo.

Iz utemeljitve: »Ivegano je pripovedovati že večkrat slišano zgodbo, toda takrat, ko se vse sestavi v celoto in so gradnji predstave dorasli vsi njeni akterji, šele takrat dobi občinstvo priložnost, da se ji prepusti in jo uzre v povsem novi luči. Zahvaljujoč odlični igri in skladnosti celotnega ansambla, vrhunski režiji in uigranosti vseh nastopajočih, kar jim daje na odru tudi večjo gotovost, je občinstvo imelo priložnost doživeti to, kar se ne dogaja prav pogosto: da diha skupaj s predstavo.« **M. L. T.**

Spominska fotografija iz Jajca

Režiser Marko Misirača je nagrado za najboljšo predstavo sprejel iz rok predsednika umetniškega sveta festivala Novi tvrđava teatar Lasla Blaškovića.

Gledališče Koper, Gledališče Prijedor,
Fundacija Friedrich Ebert Stiftung

Goran Vojnović

Jugoslavija, moja dežela

Krstna uprizoritev dramatisacije

Avtorja dramatisacije **Ivan Velisavljević**, **Aleksandar Novaković**, režiser **Marko Misirača**, scenografinja **Dragana Purković Macan**, kostumografinja **Jelena Vidović**, avtor glasbe in videa **Petar Bilbija**, oblikovalka odrskega giba **Marija Milenković**, lektorja **Martin Vrtačnik** in **Nataša Kecman**, asistent režiserja **Ivan Loboda**. Igralci: **Blaž Popovski (Vladan)**, **Mojca Partljić (Duša)**, **Boris Šavija (Nedeljko)**, **Aleksandar Stojković (Emir)**, **Igor Štamulak (Brane)**, **Željko Erkić (Danilo)**, **Sabina Halilović/Tjaša Hrovat (Nadja)**, **Miljka Brđanin (Mediha)**, **Dean Batoz (Cera, Risto)**, **Mirela Predojević (Katarina, Kosa)**

Premiera v Gledališču Prijedor 9. junija 2021

Premiera v Kopru 30. julija 2021 na Martinčevem trgu na 28. PPF

Avtorja dramatisacije Ivan Velisavljević in Aleksandar Novaković zelo spretno sledita cikličnemu toku Vojnovičevega romana ter nas – da bi nam zgodbo povedala impresivno, jasno, vznemirljivo in v mozaični strukturi – vodita izmenično iz sedanosti v daljno ali bližnjo preteklost. Zgodba ostaja odprta, vsakdo jo lahko zaključi po svoje, ji poišče lastne odgovore in interpretacije.

Režiser Marko Misirača režira z občutkom in kompleksno. V posameznih prizorih se poslužuje groteske, da bi domala plastično (iz kontre) prikazal nežnost, ki jo ohranjamo v spominu na Jugoslavijo, pa tudi, kaj je pripeljalo do krvavega viharja, v katerem je ta razpadla. V tem kontekstu nas sooča z lastnimi predsodki (kakšni so Slovenci, Srbi, Bosanci ...), ki so tesno povezani s preverjanjem identitete. Jasno postavlja meje med Vladanovimi sanjami in resničnostjo, četudi sanje po Jungu resničnost le slutijo in napovedujejo. Kontekst in potovanje skozi kraje in čase izrisujejo videoproyekcije, ki poleg prostora spomina in sedanosti razkrivajo tudi smer potovanja. Ločnice med ravnmi so zelo jasne, a vendar dovolj fluidne, da dogajanje predstavijo v vsej njegovi kompleksnosti. Režiser je bil pri delu z igralci natančen, tako da so dosegli pravo raven občutkov svojih likov.

V predstavi igrajo /.../ igralci prijedorskega, banjaluškega in koprškega gledališča. Šavija je kot jugoslovanski oficir tog, a balkansko nežna duša, ki se je sesula z razpadom Jugoslavije, človek, ki je, tako na koncu ugotavlja Vladan, »profesionalni nevednež«. Blaž Popovski kot Vladan je mladenič, ki se na pot poda zaradi notranjega klica, zato ker mora, a hkrati pripada svetu, ki je drugačen od očetovega, a je enako

občutljiv. Odlična je Miljka Brđanin kot Mediha, muslimanka iz Brčkega, ki je skrivala Nedeljka, saj kot Šeherezada, ki jo lahko dolgo poslušamo, v predstavo vnaša fluidno in spontano bosansko naracijo. Celoten ansambel deluje kot uigrana ekipa, v kateri igralci sodelujejo drug z drugim, da bi nam zgodbo povedali kar se da natančno in popolno.

Foto: Igor Motl

Uprizoritev *Jugoslavija, moja dežela* odpira naš odnos do jugoslovanske dediščine, odnos do nas samih, travm in ponovitev preteklosti pa tudi potrebo po obnavljanju identitet, /.../ kar je kljub paradoksalnim zahtevam družbe ena od nalog sodobnega človeka. Šele takrat življenje postane izziv, iniciacija pa dobi smisel.

■ **Nataša Gvozdenović, Vreme (RS), 17. 6. 2021**

Združene igralske moči Kopra, Prijedora in Banjaluke so večinoma poenotene. Med najuspešnejše se zagotovo lahko uvrstijo s senzibilnostjo sodobnega človeka prežet in v obeh starostnih obdobjih prepričljiv Blaž Popovski (Vladan), v združevanju grenkobe in sarkazma zelo dober Aleksandar Stojković (Emir), obema pa parirajo subtilno tiha Miljka Brđanin (Mediha), v ironiji okretno igriv Igor Štamulak (Brane) pa tudi mračno napet in tehnično brezhiben Boris Šavija (Nedeljko). Scenografija Dragane Purković Macan in kostumi Jelene Vidović so nevsiljivo in funkcionalno vključeni v grenko-ironični ton tega streznitvenega gledališkega potovanja v bližnji prihodnost in bolj oddaljeno sedanost. ■ **Svetislav Jovanov, Nova (RS), 18. 6. 2021**

Vladanovemu (odlični mladi igralec Blaž Popovski) mladostniškemu iskanju pogrešanega očeta Nedeljka (hvala gre upravičeno Borisu Šaviji) sledi, kot se je to v naši nekdanji domovini tudi zgodilo, še globlji padec v absurd, nerazumevanje, odtujenost, željo po pozabi ... Nedeljkoovo skrivanje zaradi obsodbe za vojne zločine je kafkovsko tragično, zanika nedolžnost, zato so razen strica Emirja (vznemirljivi Aleksandar Stojković) in oficirja Braneta (Igor Štamulak) osumljenci zgodovine tudi tisti, ki so očitne žrtve – Vladan, njegova mama Duša (čudovita Mojca Partljič) in Nedeljkoova tiha soseda Mediha (presretna Milka Brđanin). Starodavno »prekletstvo prednikov« se na teh tleh kaže kot

večni konflikt očetov in sinov, ki se medsebojno obtožujejo, kdo je koga zapustil, izdal in kdo je strahopetec. Posledica je trajni nesporazum, prekletstvo tal, potresnih in domoljubno tektonsko nestabilnih, na katerih so se narodi premešali, da bi se pozneje razšli v krvi. /.../

Kakorkoli, predstava je dovolj dokumentaristična, da boli, popolnoma potopljena v mešanico mentalitet prostorov nekdanje Jugoslavije, odlično odigrana in režirana in obenem nov kažipot k resnici, ki bo, če ji bomo le dovolili, morda nekoč prišla na dan. Da bomo končno vedeli, kaj se je zares zgodilo, kdo smo bili in smo, bodisi kot očetje bodisi kot otroci. Šele takrat bomo lahko šli dalje. ■ **Dragana Bošković, Novosti (RS), 17. 9. 2021**

Letos je Vojnovičeva uspešnica doživela drugo odsko uprizoritev v koprodukciji Gledališča Koper, Gledališča Prijedor in Fundacije Friedrich Ebert Stif-

Foto: Igor Motl

Foto: Igor Motl

tung. Leta 2015 jo je uprizorilo SNG Drama v režiji Ivice Buljana /.../.

Odrski dogodek si še pred analizo uprizoritve same zasluži utemeljitev konteksta, v katerem je nastal. Če je ljubljanska dramatisacija nagovarjala namreč le slovensko občinstvo, je koprski koprodukcija širši projekt, ki odpira razmišljanje o razpadu nekdanje skupne domovine. Roman in predstava temeljita namreč na spopadanju generacije, ki je odraščala v novi(h) državi(ah) z dediščino staršev: vojne, izkušnje begunstva, narodne identitete in tiste posemeznikov ter posledice nacionalizmov. /.../

Pogum koprodukcije in njeno dosledno iskanje razlogov za razpad Jugoslavije je torej predpostavka, na podlagi katere bi bila le stroga odrska analiza predstave nesmiselna. Kljub vsemu pa je odrski dogodek, ki traja dve uri in deset minut, zasnovan solidno. /.../

Dramsko dogajanje je namreč postavljeno spiralno, v izmeničnem nizanju prizorov, ki se dogajajo v pretekli in sedanjici časovni dimenziji. Pri razpletanju artikularane vsebine romana je gledalcem v pomoč, in sicer nekoliko didaktično, projekcija, ki topografsko osmišlja dogajanje na raznih mestih nekdanje skupne države. Projekcija ponuja tudi veliko arhivskih posnetkov, ki dodatno utemeljujejo dogajanje. ■ **Martin Lissiach, Primorski dnevnik (IT), 27. 7. 2021**

Iskrena, trpka, a tudi zdravilna predstava, ki tako kot vsako pravo gledališče odpira vprašanja, ne ponuja že pripravljenih odgovorov in ne beži pred rušenjem in prevpraševanjem mitov, stereotipov in okamenelih kvazi resnic. Ena tistih predstav, o katerih se bo govorilo in po katerih se bomo jubilejnega festivala v Jajcu tudi spominjali. ■ **Mladen Bičanić, Oslobođenje (BiH), 13. 9. 2021**

Foto: Igor Motl

Neverjetna premiera *Jugoslavije, moje dežele* po romanu Gorana Vojnoviča v preudarni režiji Marka Misirača in soprodukciji Gledališča Koper, Slovenija, Gledališča Prijedor iz Bosne in Hercegovine, Republika Srbska. Koordinate prizorišča dogajanja vsekakor določajo način dojemanja za Prijedor velikanskega gledališkega koraka, s čimer se pravzaprav majhno, provincialno gledališče umešča na evropski gledališki zemljevid, s čimer upravičuje obstoj svojega imena.

Slovenski, prijedorski in banjaluški igralci so delovali kot popoln stroj za proizvodnjo podob o Jugoslaviji, pa tudi emocij, ki so nastale z obolevanjem in trajno izgubo cele serije identitet v povojnem obdobju. Silovit roman, izvrstno dramatisiran in še bolj zrežiran, v formi znane igralske skupine, ki nas sprašuje po času za nami. Hamlet v iskanju očeta v jugoslovanskem Elsinoru ...

Gledališče Prijedor, nenadoma vidno na zemljevidu evropskih gledališč, na repertoarju gledališča v Evropski uniji! (Nekako tako, kot bi se nogometni klub Rudar iz Prijedora za eno sezono uvrstil v nemško Bundesligo. In bi imel to tudi komu povedati.)

Ponovimo, gledališče, ki se imenuje Prijedor.

Marko Misirača, zmagal si!
■ **Darko Cvjetić, Žurnal (RS), 12. junij 2021**

Prevedel M. L. T.

Podeljeni tantadruji za primorske gledališke dosežke

Primorsko gledališko nagrado tantadruj, ustanovljeno z namenom, da ob izteku gledališke sezone vsakoletno počastimo najboljše primorske gledališke ustvarjalce in njihove dosežke, smo primorska gledališča letos podelila že enajstič. Nagrado tantadruj za življenjsko delo je prejel novogoriški igralec Ivo Barišič, nagrado za najboljšo predstavo Gledališče Koper, nagrado za igralski dosežek Marjuta Slamič, nagrado za poseben dosežek pa Slovensko stalno gledališče, Trst.

Oštirih strokovnih nagradah za sezono 2020/2021 sta odločali dve neodvisni tričlanski komisiji. Komisija za gledališke nagrade, ki so jo sestavljali novinarka Ivana Zajc, igralec Gojmir Lešnjak Gojc in urednik kulture Primorskih novic Andraž Gombač, si je skupno ogledala 20 prijavljenih predstav. »Ogledali smo si težke, temačne – ustrezne času, v katerem so nastale. Ogledali smo si živahne, humorne – ustrezne času, v katerem so nastale. Kar nekaj je bilo manjših, komornih – ustrezno času, v katerem so nastale,« so zapisali v poročilu in dodali, da se »kakšni med njimi ni uspelo prebiti okvirjev eksperimenta, nekatere pa so segle v občinstvo in celo prijetno presenetile. Nekaj je bilo tudi velikih in tem zahtevnejših zaradi negotovih razmer«.

Poročilo, ki ga je na kratki slovesnosti na velikem odru novogoriškega gledališča

Tantadruj za predstavo v celoti v sezoni 2020/2021

Jugoslavija, moja dežela

Koprodukcijaska uprizoritev dramatisacije romana Gorana Vojnovića v režiji Marka Misirače

Tri desetletja po začetku vojne, v kateri je krvavo razpadla Jugoslavija, so se z gledno povezali kolegi iz Kopra in Prijedora iz Bosne in Hercegovine ter najmračnejše poglavje naše skupne zgodovine osvetlili povezani, združeni, da, lahko rečemo tako – pobrateni v najlepšem duhu nekdanje domovine. Glavni junak, mladi Vladan Brojević, gledalce s sabo popelje na popotovanje po Balkanu, kjer vztrajno išče očeta Nedeljka: Srba, oficirja nekdanje JLA, danes vojnega zločinca na begu. Večina gledaliških elementov – od scenografije z velikim televizorjem v osrčju, do retro glasbe – je

Tantadruj za igralsko stvaritev v sezoni 2020/2021

Marjuta Slamič

Za vlogo Bogdane v predstavi jerebika, štrudelj, ples pa še kaj, ki jo je po dramati Simone Semenič režiral Jure Novak.

Eno redkih eksplicitno erotičnih besedil domače dramatik na odru učinkuje tudi – in zlasti – po zaslugi kolektivne igre članov Slovenskega mladinskega gledališča in Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica. Izstopa Marjuta Slamič, ki polnokrvno upodobi osrednji lik, Bogdano, gospodinjico v župnišču, ki je že izgubila ljubljeno osebo, a se je ponovno sestavila. Za svojo mizo gosti sovaščanke in sovaščane, je njihova svetovalka in zaupnica, ob čemer gledalec spozna živahno zapletenost kraja in ljudi, ki si kljub vsem ideološkim razprtijam želijo zlasti bližine drugega. Bogdana je samozavestna, strastna, radoživa, obenem pa pomirjena s sabo. Na njenem obrazu vselej poplesuje rahel nasmešek, vedrina kot ljubezen do življenja. In medtem ko v kuhinji pripravlja velike količine hrane za vaško slavo, najde tudi čas, da se v nezonsni vročini z največjim užitek samozadovoljuje. Igralka iz Ajdovščine je kolegice in kolege med vajami tudi popeljala do pravilne izgovorjave narečja, ki uprizoritvi daje avtentičnost in živost.

Tantadruj za poseben dosežek Avtor Jure Karas, pianist Joži Šalej in igralci

Za songe v predstavi Čudovita

Glasbena komedija Čudovita, ki jo je na odru Slovenskega stalnega gledališča iz Trsta in SiTi Teatra BTC postavila režiserka Tijana Zinajić, se živahno vrti okrog čudaške, navihane in vihrave Vite, ki v svojem stanovanju na božični večerji gosti prijatelja in sorodnike, zgolj na prvi pogled bolj »normalne« od nje. Osamljeni, tako ali drugače ranjeni se postopoma razkrivajo v vse burnejših dialogih, predvsem pa s songi. Vanje že spočetka beži prismuknjena protagonistka, zatem pa prav glasba tudi drugim omogoča izpovedi, ki so še duhovitejše, ker se oglašajo v prepoznavnih melodijah. Igralci Vesna Pernarčič, Urška Brađaškja, Tina Gunzek, Franko Korošec in Primož Forte ob spremljavi korepetitorja Jožija Šaleja prepevajo o neuresničeni

Foto: SNG Nova Gorica / Klob Zagon

Nagrade tantadruj za dosežke v minuli sezoni so prejeli dramška igralka Marjuta Slamič, tekstopisec Jure Karas in pianist Joži Šalej ter igralec Blaž Popovski v imenu soustvarjalcev predstave Jugoslavija, moja dežela.

prebral predsednik komisije Andraž Gombač, so sklenili z ugotovitvijo, da so vse tri nagrajene predstave nastale po besedilih domačih piscev, za povrhu pretežno mladih avtorjev, kar vliva upanje tako primorski kot slovenski gledališki ustvarjalnosti.

podrejena tistemu, ki je v gledališču najpomembnejši: igralcu. Narode in narodnosti z vsemi njihovimi posebnostmi in razlikami tako duhovito, kakor presunljivo upodobi deseterica igralcev. Glasnost, veselost, prepirljivost in divjost Balkana jim uspe obuditi na vsega nekaj kvadratnih metrih, še posebej učinkoviti pa so ključni časovni preskoki, na odru izpeljani z minimalističnimi sredstvi. Predstava je pravzaprav podobna Jugoslaviji: je tako duhovita in živahna kakor tudi mračna in strašna. Je pa razlika: jugoslovanski politiki pred tridesetimi in več leti, žal, niso sodelovali, kakor danes znajo gledališki kolegi.

Foto: SNG Nova Gorica, Klub Zagon

Predsednik strokovne komisije za gledališke nagrade Andraž Gombač, Marjuta Slamič, Jure Karas, Joži Šalej in Blaž Popovski, predsednica komisije za nagrado za življenjsko delo Ingrid Kašca Bucik in dramski igralec Ivo Barišič, dobitnik nagrade tantadruj za življenjsko delo.

sanjah ter nori veri v ljubezen in upanje. Predstava se zgosti in gledalcu približa v priredbah zimzelenih popevk, kot so *Mr. Sandman*, *I Will Survive*, *Crazy*, *Que Sera, Sera* in *Hold Me Now*, sklene pa se s prepevanjem vprašanja: »Sploh prideš kam, če pot prehodiš sam?«

Nagrada tantadruj za življenjsko delo Ivo Barišič

Komisija za nagrado tantadruj za življenjsko delo, ki so jo sestavljali **Ingrid Kašca Bucik**, **Nataša Sosič Fabjan** in **Bine Matoh**, je nagrado soglasno podelila dramskemu igralcu Ivo Barišiču.

Na gledališki oder je prvič stopil kot Princ Dobromil leta 1969, ko je novogoriško gledališče postalo profesionalna ustanova. In nato je bil skoraj pol stoletja dobri in mili Igralec, eden najbolj ustvarjalnih članov Primorskega dramskega gledališča, ki je z izjemnimi dosežki umetniškega ansambla prelaslo v institucijo nacionalnega pomena.

»S predanostjo, zanosom in energijo mladeniča, ki v gledališču ni delal, temveč je gledališče živel,« je Ivo Barišič ustvaril več kot 200 gledaliških vlog. Naj so bile male ali velike, vselej so bile lucidne in šarmantne. Blestel je tako v klasičnih kot sodobnih dramah, komedijah in tragedijah, s posebno naklonjenostjo se je soočal z izzivi v eksperimentalnih oziroma raziskovalnih uprizoritvah, nastopil pa je tudi v več kot dvajsetih filmih. Ob markantnih režiserjih različnih generacij in estetik je z žlahtno radovednostjo in odprtostjo za nov gledališki jezik nenehno nadgrajeval in po-

sodabljal svoj način igre. Njegova iskrena in iskriva želja vsakokrat znova ustvariti čim bolj pretanjeno doživeto figuro je z leti postajala vse bolj cenjena in spoštovana.

Ivo Barišič je nedvomno ustvarjalec, brez katerega si podobe prvih petdesetih let profesionalnega novogoriškega gledališča sploh ne moremo zamisliti. Njegovo iskateljstvo, predanost in odprtost za izviren ustvarjalni pristop pa ga uvrščajo med največje primorske umetnike.

Ivo Barišič je poleg številnih nagrad za posamezne igralske vloge prejel tudi diplomlo Mestne občine Nova Gorica za tri desetletja dela v Primorskem dramskem gledališču (1999), z nagrado tantadruj za življenjsko delo (2021) pa prejema priznanje za pomenljive umetniške dosežke v skupnem ustvarjalnem prostoru primorskih gledališč. ■

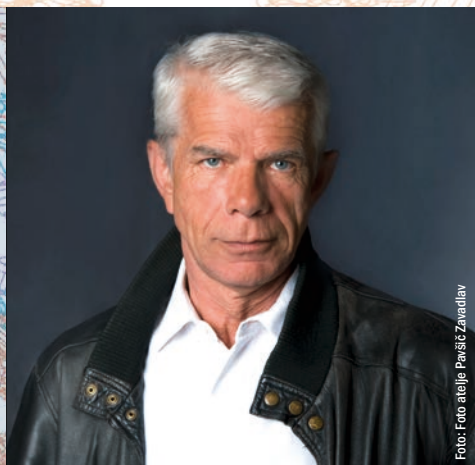

Foto: Foto atelje Pavšič Zavadlav

Ivo Barišič je nedvomno ena najbolj prepoznavnih primorskih gledaliških osebnosti. V dolgoletni igralski karieri je s svojimi izvirnimi kreacijami in izrazito samosvojo prezenco plemenitil ne samo slovenski gledališki, ampak tudi filmski prostor. Poleg številnih nagrad za posamezne vloge je za obsežen in umetniško presežen igralski opus prejel odličje Marija Vera za življenjsko delo (2013) Združenja dramskih umetnikov Slovenije in nagrado za življenjsko delo Ita Rina (2021) Društva slovenskih avdiovizualnih igralcev.

Foto: Foto atelje Pavšič Zavadlav

Ivo Barišič je štiri vloge odigral tudi v treh koprodukcijskih uprizoritvah Gledališča Koper in SNG Nova Gorica: bil je *Mile iz Protokola v Nušičevi Gospe ministrici* (2008/2009), *Finančnik in Bog v Mlakarjevem Sijehrniku* (2011/2012) in *Alfredo Amoroso v De Filippovi Filumeni Marturano* (2011/2012).

Foto: Radovan Čok

Foto: Radovan Čok

28. Primorski poletni festival: rekordno število prireditev in obiskovalcev

Letošnji Primorski poletni festival, ki po številu festivalskih dni velja za najdaljšega, po številu prireditev pa za najobsežnejšega doslej, je to poletje postregel s kar štirimi premiernimi uprizoritvami Gledališča Koper in z dvema novostma: poletni kulturni utrip je letos prvič sooblikoval tudi v Sežani, del festivalskega programa pa smo pod naslovom PPF Pri svetilniku v avgustu tokrat prvič namenili najmlajšim.

Z gostovanjem Slovenskega stalnega gledališča iz Trsta se je zadnji avgustovski večer končal 28. Primorski poletni festival, na katerem smo skupaj s festivalskimi partnerji pripravili 73 prireditev: največ je bilo dramskih predstav (45) in koncertov (14), sledili so javni pogovori (4), ulično gledališče (3), stand up (3), otroške delavnice (2), plesni nastop in komorna opera.

Med prvimi velja omeniti štiri premierne uprizoritve v (so)produkciji Gledališča Koper. Festival je 24. junija slovesno odprla

Foto: Matej Sukič

Foto: Dean Grgurica (Studio d'Or)

PPF Pri svetilniku v avgustu Programski sklop *PPF Pri svetilniku v avgustu* (18.–26. avgust 2021) je gledališke predstave in kino na prostem povezal z brezplačnimi delavnicami – poimenovali smo jih **Svetilnikove igralnice** – ki smo jih pripravili v sodelovanju z obalnimi zavodi s področja kulture in znanosti, tematsko pa so bile vezane na dejavnost posamezne ustanove. Na delavnicah, ki so potekale 19. in 24. avgusta v **Vrtu Pokrajinskega muzeja**, so se ob **Gledališču Koper** predstavili še **Pokrajinski muzej Koper**, **Obalna samoupravna skupnost italijanske narodnosti in Italijansko središče Carlo Combi** iz Kopra, **Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper** in **Znanstveno-raziskovalno središče Koper** ter piranski **Pomorski muzej »Sergej Mašera«** in izolski **Kino Istra**.

Foto: Dean Grgurica (Studio d'Or)

Foto: Dean Grgurica (Studio d'Or)

Foto: Matej Sukič

premierne uprizoritev Prešernovega *Krsta pri Savici* v priredbi in režiji Katje Pegan (soorganizatorja Univerza na Primorskem in Avditorij Portorož – Portorose), sledili sta prva slovenska uprizoritev dramskega monologa Simona Stephensa *Stena v morju* v interpretaciji Francesca Borchija in v režiji Borisa Cavazze (4. 7.) ter krstna uprizoritev »podtalne« komedije *Birokrati* Jureta Karasa (9. 7.), ko-

nec meseca pa (že večkrat nagrajena) krstna uprizoritev nove dramtizacije romana Gorana Vojnoviča *Jugoslavija, moja dežela* v režiji Marka Misirače. Naše gledališče je na festivalu ponovilo še nekatere uprizoritve iz prejšnjih sezon; med njimi zimzeleno *Modro pišče* Maje Aduše Vidmar, Eldridgeov *Začetek*, plesni pravljici po motivih bratov Grimm, glasbeni spektakel *Stoletje mijuzikla* in Genetovi *Služkinji*. V goste pa smo povabili Slovensko stalno gledališče iz Trsta, Istrsko narodno gledališče iz Pulja, Lutkovno gledališče Ljubljana, Laro Jankovič, Tadeja Toša in Izтока Mlakarja.

Raznolik je bil glasbeni program (med vidnejšimi izvajalci velja omeniti Obalni komorni orkester, Slovensko komorno glasbeno gledališče, Godalni kvartet Magnolija, Patrizio Laquidara); opogumljeni z odzivnostjo obiskovalcev prvega programskega sklopa *PPF Mladi* julija lani, namenjenega predstavitvi mladih ustvarjalcev, smo ta programski sklop ohranili in mu »dodali« še festivalski program za najmlajše – *PPF Pri svetilniku v avgustu*. Mladi gledalci so si lahko ogledali tri gostujoče predstave Lutkovnega gledališča Ljubljana, projekcijo animiranega filma *Zverinice iz gozda Hokipoki* in družinski »mijauzikl« *Obuti maček* ter plesni pravljici *Žabji Kralj* in *Rdeča kapica*, ki smo jih uprizorili kot soproducenti.

Že tretjič zapored se je festivalu s tridnevnim programom uličnega gledališča pridružil ŠOUP ter pripravil šesti festival uličnih umetnikov *Frioolus*. Prav tako so se festivalskemu dogajanju z javnimi pogovori znova pridružili Društvo PPF z okroglo mizo *Gledališče jutri*, ZRS Koper s pogovoroma *Vedeti in verjeti* ter *Zdravje po-tem*, časnik Obalaplus pa z javno razpravo *Komu še verjamemo*.

V 68 festivalskih dneh, smo pripravili več kot eno prireditev na dan, ki jo je v povprečju obiskalo 100 gledalcev, kar v času, ko v naši zavesti še vedno odzvanja strah pred epidemijo in obisk javnih prireditev redčijo vladni ukrepi, sploh ni tako malo. Skupno število obiskovalcev letošnjega 28. PPF – 7.329 – je namreč močno presegló festivalski obisk v letih, odkar festival organizacijsko in programsko vodi naše gledališče. ■ **M. L. T.**

Razstava fotografij Deana Grgurice

V Galeriji Luka Koper na koprskem Bastionu v bližini potniškega terminala je od sredine avgusta (uradno odprtje je bilo 8. septembra ob predstavitvi repertoarja za novo gledališko sezono) na ogled razstava osmih fotografskih povečav z uprizoritve Prešernovega Krsta pri Savici v produkciji Gledališča Koper. Z njimi (in hkrati s prvo samostojno razstavo) se predstavlja koprski fotograf, nekdanji snemalec in televizijski realizator na koprski televiziji Dean Grgurica, v zadnjih dveh sezonah tudi fotokronist družabnih dogodkov našega gledališča. ■

Foto: Matej Sukič

Foto: Matej Sukič

Z Artbusom na predstavo in domov

V novi sezoni smo v sodelovanju s Turistično agencijo Maona iz Pirana in ob podpori podjetja Entertainment d. o. o. imetnikom premiernih abonmajev in vstopnic ponudili posebno ugodnost – brezplačni avtobusni prevoz iz Pirana in Izole na predstavo v Koper in nazaj domov. Artbus, ki danes že povezuje številne organizatorje prireditev na Obali, pa ni namenjen le abonentom in obiskovalcem našega gledališča, temveč bo uporabnikom omogočil tudi ogled likovnih predstav, koncertov, predavanj in drugih prireditev. Svoj krst je preстал 24. septembra, ko je prvih 23 potnikov prepepeljal do nekdanjega skladišča soli Monfort v Portorožu, kjer so si ogledali razstavo slik iz cikla Exodus Safeta Zeca, v Gledališču Tartini Piran pa predstavo Premišljevanja cikla Objemi. ■

Prijetno s koristnim

Zadnji avgustovski konec tedna se je Gledališče Koper udeležilo vsakoletne turistične prireditve Sladka Istra, na kateri so igralci Igor Štamulak, Mojca Partljič in Rok Matek v sodelovanju s Palčico Pomagalčico in dobredelnimi škratki s prodajo doma pripravljenih sladkih dobrot zbirali sredstva za dečka Urbana.

Vrhunec na gledališki stojnici je predstavljala dražba »Urbanove torte«, ki jo je spekel Igor Štamulak. Za torto so skupaj z ekipo Palčice Pomagalčice zbrali neverjetnih 6.317 evrov, ki bodo namenjeni Urbanovi genski terapiji, da bo lahko normalno hodil in govoril. ■

Foto: Matej Sukič

Prvi javni pogovor v novi sezoni

K Pogovorom o znanosti, ki jih že tretjo sezono zapored pripravljamo v sodelovanju z Znanstveno-raziskovalnim središčem Koper, smo tokrat povabili tudi MO Koper in Splošno bolnišnico Izola ter poskušali odgovoriti na vprašanje Kako ohraniti zdravje v času vladavine virusa?. S pogovorom, ki sta ga povezovala prof. dr. Rado Pišot in doc. dr. Mladen Gasparini, smo zaznamovali desetletje aktivnosti, ki potekajo pod nazivom Znanje za zdravje, o trenutno najaktualnejši grožnji zdravju pa je spregovorilo pet strokovnjakov, katerih pogled seže onkraj običajnih razmišljanj o trenutni epidemiji: prof. dr. Rok Svetlič, prof. dr. Pavel Poredoš, prof. dr. Nada Rotovnik Kozjek, prof. dr. Milan Hosta in dr. Aleksander Zadel. ■ M. L. T.

Foto: FPA

Gledga ■ Občasnik Gledališča Koper in Obalnih galerij Piran ■ Letnik XIX, številka 4 ■ Izdajata Gledališče Koper in Obalne galerije Piran ■ Za izdajatelja Katja Pegan in Mara Ambrožič Verderber ■ Uredništvo Tatjana Sirk, Miha L. Trefalt (odgovorni urednik) ■ Lektorica Alenka Juvan ■ Obdelava slik Vek Koper, Marica Peterlin ■ Tisk Tiskarna Vek Koper ■ Naklada 2.000 izvodov ■ Koper, oktober 2021 ■ Izid občasnika Gledališča Koper in Obalnih galerij Piran so omogočili Ministrstvo za kulturo RS, MO Koper, Občina Ankaran in Občina Piran ■ Na naslovnici Gledališča Koper: fotografija s predstave *Laponška* (foto Jaka Varmuž) ■ Na naslovnici Obalnih galerij Piran: Max M. Seibald na *Forma vivi Portorož 2021* (foto: Jadran Rusjan)

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

MESTNA OBČINA KOPER
COMUNE CITTÀ DI CAPODISTRIA

Občina Ankarano
Comune di Ancarano

OBČINA PIRAN
COMUNE DI PIRANO

